

LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS AMŽIAUS PAGRINDU TEIKIANT KELEIVIŲ VEŽIMO PASLAUGAS ŠIAULIŲ MIESTE TYRIMO

2016-02-26 Nr. (15)SN-260)SP-18

Lygių galimybių kontrolierė Agneta Lobačevskytė pagal 2015 m. gruodžio 4 d. Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (toliau – ir Tarnyba) gautą V. J. (toliau – pareiškėja) skundą atliko tyrimą dėl galimo Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 5 str. 1 d. 1 p. pažeidimo.

Atliekant tyrimą, 2015 m. gruodžio 22 d. raštu Nr. (15)SN-260)S-1068 ir pakartotinai 2016 m. sausio 13 d. raštu Nr. (15)SI-65)S-23 kreiptasi į Šiaulių miesto savivaldybės (toliau – ir Savivaldybė) administraciją, prašant pateikti paaiškinimą dėl galimo Lygių galimybių įstatymo pažeidimo.

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t ė:

1. Tarnybai pateiktame skunde nurodoma, jog Savivaldybės tarybos sprendimu „Dėl keleivių vežimo reguliariaisiais vietinio susisiekimo autobusų maršrutais Šiaulių mieste kainų nustatymo“, kuris (pasak pareiškėjos) įsigaliojo nuo 2015 m. lapkričio 1 d., yra pažeidžiamos asmenų lygios galimybės dėl jų amžiaus. Pasak pareiškėjos, minėtu sprendimu nustatoma, jog Šiaulių miesto gyventojai nuo 75 metų viešuoju transportu vežami nemokamai. Kiti gi pensinio amžiaus asmenys už šią paslaugą privalo mokėti pilną kainą.

2. Savivaldybės meras A. Visockas, 2016 m. vasario 3 d. raštu Nr. S-343 paaiškino, jog Savivaldybės taryba 2015 m. rugpjūčio 27 d. sprendimu Nr. T-224 „Dėl Šiaulių miesto savivaldybės tarybos 2014 m. lapkričio 6 d. sprendimo Nr. T-349 „Dėl keleivių vežimo reguliariaisiais vietinio susisiekimo autobusų maršrutais Šiaulių mieste kainų nustatymo“ pakeitimo“ (toliau – ir Sprendimas) nustatė keleivių važiavimo vietinio (miesto) reguliariais susisiekimo autobusais kainas.

Sprendimas priimtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos 6 str. 33 p., 16 str. 2 d. 18 ir 37 p., 18 str. 1 d., Lietuvos Respublikos kelių transporto kodekso 16 str. 2 d., Lietuvos Respublikos transporto lengvatų įstatymo 5 str. 8 d. ir atsižvelgiant į valdančiosios koalicijos 2015-2019 metų programos nuostatas.

Sprendimo dalykas yra apibrėžtas Transporto lengvatų įstatymu, Lietuvos Respublikos kelių transporto kodeksu, Savivaldybės tarybos 2014 m. lapkričio 6 d. sprendimu Nr. T-349 „Dėl keleivių vežimo reguliariaisiais vietinio susisiekimo autobusų maršrutais Šiaulių mieste kainų nustatymo“ su visais jo pakeitimais ir papildymais.

Pagal Transporto lengvatų įstatymo 5 str. 1 d., teisę įsigyti vienkartinį arba terminuotą vardinį važiavimo vietinio (miesto) reguliaraus susisiekimo autobusais bilietą su 80 procentų nuolaida turi:

„1) asmenys, kuriems nustatytas neįgalumo lygis, arba asmenys, iki 2005 m. liepos 1 d. pripažinti vaikais invalidais, ir juos lydintys asmenys (vienam asmeniui - vienas lydintysis);

2) asmenys, pripažinti nedarbingais, asmenys, sukakę senatvės pensijos amžių, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas didelių specialiųjų poreikių lygis, asmenys, iki 2005 m. liepos 1 d. pripažinti I grupės invalidais, ir juos lydintys asmenys (vienam asmeniui – vienas lydintysis);

3) į Sveikatos apsaugos ministerijos nustatytą sąrašą įrašytomis ligomis sergantys asmenys, kuriems gydyti nuolat reikalinga hemodializė, ir juos lydintys asmenys (vienam asmeniui - vienas lydintysis);

4) 80 metų ir vyresni asmenys;

5) Lietuvos Respublikos nepriklausomybės gynėjai, pripažinti iš dalies darbingais ar sukakę senatvės pensijos amžių, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas vidutinių specialiųjų poreikių lygis (iki 2005 m. liepos 1 d. pripažinti II ar III grupės invalidais) dėl 1991 m. sausio 11-13 d. ir po to vykdytos SSRS agresijos;

6) žuvusių Lietuvos Respublikos nepriklausomybės gynėjų šeimos nariai, nukentėję nuo 1991 m. sausio 11-13 d. ir po to vykdytos SSRS agresijos;

7) pasipriešinimo 1940-1990 metų okupacijoms dalyviai - kariai savanoriai, sukakę 70 metų ir vyresni.“

Pagal transporto lengvatų įstatymo 5 str. 2 d., teisę įsigyti vienkartinį arba terminuotą vardinį važiavimo vietinio (miesto) reguliaraus susisiekimo autobusais bilietą su 50 procentų nuolaida turi:

„1) asmenys, pripažinti iš dalies darbingais, arba asmenys, sukakę senatvės pensijos amžių, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas vidutinių specialiųjų poreikių lygis (iki 2005 m. liepos 1 d. pripažinti II grupės invalidais);

2) pasipriešinimo 1940-1990 metų okupacijoms dalyviai - kariai savanoriai, jaunesni kaip 70 metų, ir laisvės kovų dalyviai;

3) nuo 1939-1990 metų okupacijų nukentėję asmenys - politiniai kaliniai ir tremtiniai, buvę getų, koncentracijos ar kitokio tipo prievartinių stovyklų kaliniai;

4) Lietuvos Respublikos nepriklausomybės gynėjai, nukentėję nuo 1991 m. sausio 11-13 d. ir po to vykdytos SSRS agresijos;

5) asmenys nuo 70 iki 80 metų.“

Transporto lengvatų įstatymo 5 str. 8 d. numatyta, kad savivaldybės savo nustatyta tvarka gali papildomai leisti įsigyti važiavimo vietinio (miesto ir priemiesčio) reguliaraus susisiekimo autobusais ir troleibusais bilietą su nuolaida ir kitų kategorijų asmenims, taip pat įsigyti važiavimo bilietą tam tikromis savaitės dienomis ar paros valandomis. Su šiomis lengvatomis susijusios išlaidas savivaldybės kompensuoja iš savo biudžeto lėšų. Pasak mero, Savivaldybės taryba priimdama šį sprendimą, vadovavosi minėta Transporto lengvatų įstatymo nuostata ir suteikė 100 procentų važiavimo vietinio reguliaraus susisiekimo autobusais lengvatą Šiaulių miesto gyventojams, sulaukusiems 75 metų amžiaus.

Sprendimas priimtas, siekiant valdančiosios koalicijos 2015-2019 metų programos tikslų, vadovaujantis Transporto lengvatų įstatymu įtvirtinta galimybe savivaldybėms savo nustatyta tvarka leisti įsigyti lengvatinius važiavimo reguliaraus vietinio (miesto) susisiekimo autobusų maršrutais bilietus ir įvertinus Savivaldybės biudžeto finansines galimybes.

Mero teigimu, įvertinus ribotas Savivaldybės biudžeto galimybes, Sprendimo projekto rengėjas aiškinamajame rašte buvo įvardijęs sąlygą, kad vežėjui bus kompensuojama už senjorų nuo 75 metų pravažiuotus faktinius kartus (už vieną kartą mokant 0,49 centus), bet ne daugiau kaip už 57 kartus, kas sudarytų terminuoto mėnesinio bilieto kainą. Atkreiptinas dėmesys, kad priimtu Sprendimu patvirtintame Keleivių vežimo reguliariaisiais vietinio susisiekimo maršrutais Šiaulių mieste kainų (eurais su PVM) sąrašė vardinis elektroninis bilietas asmenims, kuriems Savivaldybės tarybos nustatyta tvarka taikoma nuolaida, o šiuo atveju senjorams nuo 75 metų, yra terminuotas kartinis, t. y. apribotas senjorų nuo 75 metų kelionių skaičius susietas su Savivaldybės biudžeto galimybėmis. Rengiant sprendimo projektą, pažymėta, kad numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas neatliktinas, nes Sprendimo projektu nėra numatoma reglamentuoti iki tol nereglamentuotus santykius ar iš esmės keisti teisinį reguliavimą.

Sprendimu nustatytas jo įsigaliojimo terminas: 2015 m. spalio 1 d., kuris buvo reikalingas pasirengti tinkamam Sprendimo įgyvendinimui. Nuo Sprendimo priėmimo iki įsigaliojimo dienos buvo rengiamas Šiaulių miesto savivaldybės tarybos sprendimo „Dėl Terminuoto vardinio kartinio elektroninio bilieto su nuolaida, skirto Šiaulių miesto gyventojams, sukakusiems 75 metus, važiuoti miesto reguliaraus susisiekimo autobusais, įsigijimo ir naudojimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ projektas, kurį, įgyvendindama priimtą Sprendimą, Savivaldybės Taryba patvirtino 2015 m. rugsėjo 24 d. sprendimu Nr. T-251 „Dėl Terminuoto vardinio kartinio elektroninio bilieto su nuolaida, skirto Šiaulių miesto gyventojams, sukakusiems 75 metus, važiuoti miesto reguliaraus susisiekimo autobusais, įsigijimo ir naudojimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

Mero teigimu, po Sprendimų priėmimo Savivaldybėje nebuvo gautas nei vienas skundas dėl galimo lygių galimybių pažeidimo ar diskriminacijos. Manoma, kad Savivaldybė nepažeidė Lietuvos

Respublikos lygių galimybių įstatymo bei Lietuvos Respublikos moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo, nes buvo veikiama išimtinai įstatymų nustatyta tvarka ir įgyvendinant jų suteiktas teises.

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a:

1. Tyrimo metu buvo nustatoma, ar Savivaldybės taryba, priimdama 2015 m. rugpjūčio 27 d. sprendimą Nr. T-224 „Dėl Šiaulių miesto savivaldybės tarybos 2014 m. lapkričio 6 d. sprendimo Nr. T-349 „Dėl keleivių vežimo reguliariaisiais vietinio susisiekimo autobusų maršrutais Šiaulių mieste kainų nustatymo“ pakeitimo“, nepažeidė Lygių galimybių įstatymo 5 str. 1 d. 1 p. reikalavimų.

2. Lygių galimybių įstatymo 5 str. 1 d. 1 p. savivaldybių institucijoms ir įstaigoms įtvirtinta pareiga užtikrinti, kad visuose teisės aktuose būtų įtvirtintos lygios teisės ir galimybės nepaisant lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos.

3. Transporto lengvatų įstatyme nustatytos nuolaidos vyresnio amžiaus asmenims įsigyjant vienkartinį arba terminuotą vardinį bilietą važiavimo vietinio (miesto ir priemiestinio) reguliaraus susisiekimo autobusais. 80 procentų nuolaida bilietams taikoma asmenims nuo 80 metų amžiaus (5 str. 1 d. 4 p.), 50 procentų nuolaida taikoma asmenims nuo 70 iki 80 metų amžiaus (5 str. 2 d. 5 p.).

4. Transporto lengvatų įstatymo 5 str. 8 d. numatyta, jog savivaldybės savo nustatyta tvarka gali papildomai leisti įsigyti važiavimo vietinio (miesto ir priemiestinio) reguliaraus susisiekimo autobusais ir troleibusais bilietą su nuolaida ir kitų kategorijų asmenims, taip pat įsigyti važiavimo bilietą su nuolaida tam tikromis savaitės dienomis ar paros valandomis. Su šiomis lengvatomis susijusias išlaidas savivaldybės kompensuoja iš savo biudžeto lėšų.

5. Tyrimo metu nustatyta, jog:

5.1. Priimdama Sprendimą, Savivaldybės taryba suteikė papildomą lengvatą Šiaulių miesto gyventojams, sulaukusiems 75 metų amžiaus - 100 procentų važiavimo vietinio reguliaraus susisiekimo autobusais lengvatą. Pagal Sprendimu nustatytą tvarką, vežėjui bus kompensuojama už senjorų nuo 75 metų pravažiuotus faktinius kartus (už vieną kartą mokant 0,49 centus), bet ne daugiau kaip už 57 kartus, kas sudarytų terminuoto mėnesinio bilieto kainą.

5.2. Priimdama Sprendimą, Savivaldybės taryba pasinaudojo Transporto lengvatų įstatymo 5 str. 8 d. suteikta teise papildomai leisti įsigyti važiavimo vietinio (miesto ir priemiestinio) reguliaraus susisiekimo autobusais ir troleibusais bilietą su nuolaida ir kitų kategorijų asmenims (nagrinėjamu atveju asmenims nuo 75 metų amžiaus). Taip pat buvo padidinta nuolaidos suma nuo 50 procentų (asmenims

nuo 75 iki 80 metų) arba 80 procentų (asmenims nuo 80 metų) iki 100 procentų. Su šiomis papildomomis lengvatomis susijusias išlaidas Savivaldybė kompensuos iš savo biudžeto lėšų.

Konstatuotina, kad buvo pagerinta pagyvenusių asmenų nuo 75 metų padėtis, kadangi priimtu Savivaldybės tarybos Sprendimu nuolaida autobusų bilietams numatyta pagal Transporto lengvatų įstatymą, šio amžiaus sukakusiems asmenims buvo padidinta.

5.3. Priimdama Sprendimą, Savivaldybės taryba nepanaikino (nepakeitė) nuolaidų numatytų Transporto lengvatų įstatymo (5 str. 2 d. 5 p.). Tai yra, keleiviai nuo 70 metų amžiaus, Šiaulių miesto vietinio reguliaraus susisiekimo autobusų važiavimo bilietus gali įsigyti su 50 procentų nuolaida.

Konstatuotina, kad Savivaldybės taryba priimtu Sprendimu nepablogino asmenų nuo 70 iki 75 metų padėties, kadangi šio amžiaus asmenims lieka galioti 50 procentų nuolaida autobusų bilietams, kaip tai numatyta pagal Transporto lengvatų įstatymą.

Tyrimo metu nenustatyta, jog Šiaulių miesto savivaldybės taryba priimdama 2015 m. rugpjūčio 27 d. sprendimą Nr. T-224 „Dėl Šiaulių miesto savivaldybės tarybos 2014 m. lapkričio 6 d. sprendimo Nr. T-349 „Dėl keleivių vežimo reguliariaisiais vietinio susisiekimo autobusų maršrutais Šiaulių mieste kainų nustatymo“ pakeitimo“, pažeidė Lygių galimybių įstatymo 5 str. 1 d. 1 p. reikalavimus.

Pažymėtina, kad pagal Lygių galimybių įstatymo 10 straipsnį lygių galimybių pažeidimu laikomas šiame įstatyme nustatytų pareigų nevykdymas ar netinkamas jų vykdymas ir draudimų nesilaikymas.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 14 straipsniu, 15 straipsniu bei Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 24 straipsnio 1 dalies 4 punktu,

Lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a:

1. Baigti skundo Nr. (15)SN-260 tyrimą, nepasitvirtinus Lygių galimybių įstatymo pažeidimui.
2. Su tyrimo pažyma supažindinti pareiškėją, Šiaulių miesto savivaldybės administraciją, Lietuvos Respublikos Seimo Žmogaus teisių komitetą.

Sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Lygių galimybių kontrolierė

Agneta Lobačevskytė